

חולין דף ק"ג

מהיכן לומדים בשר מן החי

אמר רבי יוחנן, כוונת הכתוב: "לא תאכל הנפש עם הבשר" זה אבר מן החי שנקרא 'נפש', שאם יחתכנו אינו מתחלף שלא ישוב עוד, כנפש הנטולה שאינה חוזרת⁶³⁹. "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" משמע שפירש ממקומו זה בשר מן החי, ובשר מן הטרפה. ורבי שמעון בן לקיש אמר, "לא תאכל הנפש עם הבשר" זה אבר מן החי ובשר מן החי, ומשמע: לא תאכל הנפש ולא תאכל הבשר כל זמן שזה עם זה. "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" זה בשר מן הטרפה. אכל אבר מן החי ובשר מן החי, לרבי יוחנן חייב שתיים, לרבי שמעון בן לקיש אינו חייב אלא אחת⁶⁴⁰. אכל בשר מן החי ובשר מן הטרפה, לרבי שמעון בן לקיש שתיים, לרבי יוחנן אינו חייב אלא אחת. אכל אבר מן החי ובשר מן הטרפה, לדברי הכל חייב שתיים.

מקשה הגמרא ממה ששנינו, אכל אבר מן החי מבהמה טרפה מחיים, רבי יוחנן אמר: חייב שתיים, ורבי שמעון בן לקיש אמר אינו חייב אלא אחת. מובן שלרבי יוחנן חייב שתיים. אלא לרבי שמעון בן לקיש שנלמד משני פסוקים לחייב שתיים? אמר רב יוסף, כאן בבהמה אחת כאן בשתי בהמות שאכל אבר מן החי מזו ובשר טרפה מזו שחייב שתיים, בבהמה אחת טרפה שאכל ממנה אבר מן החי, פליגי. שואלת הגמרא, במה נחלקו בבהמה אחת הרי יש שני לאוים? אמר אביי, כגון שנטרפה בלידתה עם יציאת רובה. מר סבר, בהמה בחייה לאברים עומדת, ואיסור טרפה ואיסור אבר בהדי הדדי קאתו. ומר סבר: בהמה בחייה לאו לאברים עומדת, ולא היה עליה איסור אבר עד שהפרישו ממנה, והרי כבר טרפה היא, ולא אתי איסור אבר חייל על איסור טרפה.

איסור טרפה ואיסור אבר

ומביאה הגמרא אופן אחר לתרץ, שהכל מודים שבהמה בחייה אינה עומדת לאברים, וכיון שנטרפה בשעת לידתה, קדם איסור טרפה. ונחלקו האם איסור

639 והכי משמע: לא תאכל הנפש בעודו עם הבשר בעוד החיות עם הבשר. רש"י.

640 וכיון דבחדא אכילה וחדא התראה וחד לאו הוא – חדא הוא דמחייב; וכן כולן. רש"י.

אבר כשחתכו חל על איסור טרפה. מר סבר: איסור אבר חל על איסור טרפה, ומר סבר איסור אבר לא חל על איסור טרפה. או שאומרת הגמרא, שהכל מודים שבהמה בחייה לאברים עומדת וקדם איסור אבר. וכגון שנטרפה לאחר מכאן, ונחלקו האם איסור טרפה חל על איסור אבר. רבי יוחנן סבר שאיסור חל על איסור, ואיסור טרפה חל על איסור אבר מחיים. וריש לקיש סבר שאין איסור טרפה חל על הבהמה עד שתשחט, וכשפקע איסור חיות איסור טרפה חל. רבא אמר, כגון שתלש ממנה אבר וטרפה בו. רבי יוחנן סבר: בהמה בחייה לאברים אינה עומדת, איסור אבר ואיסור טרפה חלו שניהן. וריש לקיש סבר, בהמה בחייה לאברים עומדת ומחילה היה בה כבר איסור אבר, ואיסור טרפה לא חל על איסור אבר.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אכל חלב מן החי מן הטרפה ויש בזה שלש איסורים: אבר, וחלב, וטרפה, חייב שתים. אמר לו רבי אמי, ויאמר מר 'שלש', שאני אומר משמו של רבי יוחנן שחייב שלש! ומביאה הגמרא שמצינו כן במה שאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, אכל חלב מן החי מן הטרפה, חייב שלש⁶⁴¹. ומעמידה הגמרא שנחלקו כשנטרפה עם יציאת רובה. רבי אמי ורבי אבהו בשם רבי יוחנן אמרו 'שלש' סברו 'בהמה בחייה לאברים עומדת', איסור חלב ואיסור אבר ואיסור טרפה באו יחד. ורבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן סובר ש'בהמה בחייה לאו לאברים עומדת', ואיסור חלב ואיסור טרפה חלו בעת לידתה, איסור אבר לא בא עד יום שהופרש לכך לא חל.

ואם נרצה נעמיד באופן אחר, שהכל מודים שבהמה בחייה לאו לאברים עומדת, ונחלקו האם איסור אבר חל על איסור חלב ואיסור טרפה. רבי אמי ורבי אבהו בשיטת רבי יוחנן סברו איסור חל על איסור, ורבי חייא בר אבא בשיטת רבי יוחנן סבר לא אתי חייל. או שנאמר, שהכל מודים שבהמה בחייה לאברים עומדת, וכגון שנטרפה לאחר מכאן. ונחלקו האם איסור טרפה חל על איסור אבר. רבי חייא בר אבא בשיטת רבי

641 כשנולדה – חל איסור חלב, דהא חלב השליל מותר, דכתיב 'כל בבהמה [אתה] תאכלו' [ויקרא יא, ג; דברים יד, ו], ואמרינן (לעיל דף סט.) 'לרבות את הולד דכתיב 'כל'. רש"י.

יוחנן סבר שחל כמו מצינו שאיסור טרפה חל על איסור חלב. שכן אמר
מר (רבא), התורה אמרה יבא איסור נבלה יחול על איסור חלב, ויבא
איסור טרפה יחול על איסור חלב! ורבי חייא בר אבא בשיטת רבי יוחנן
מבאר, רק על חלב הוא דחייב, שהותר מכללו אצל חיה, ⁶⁴² אבל אבר
שלא הותר מכללו, לא.

כשבא רב דימי אמר, שאל רבי שמעון בן
לקיש את רבי יוחנן, כזית אבר מן החי

אכל כזית מחולקים האם מצטרף
לשיעור

שנחלק לשנים קודם שיתננו לתוך פיו, ואכל זה לבדו ואחר כך חציו
השני, האם מצטרפים לחייבו ככל שאר איסורים שמצטרפים שיעוריהם
לחצאין בתוך כדי אכילת פרס, או שכאן זה חידוש שמצטרפים עצמות
וגידים ואין מצטרף לחצאים? אמר לו, פטור. ולאחר שבא סמוך לבית
בליעתו בלעו לחצאין? אמר לו, חייב. וכשבא רבין אמר, חלקו מבחוץ
פטור. ונחלקו כשחילקו מבפנים: רבי יוחנן אמר חייב, הרי נהנה גרונו
בכזית! וריש לקיש אמר פטור, צריך שכשירד לתוך מעיו יהא בו שיעור
אכילה. שואלת הגמרא, אלא לרבי שמעון בן לקיש, כיצד מתחייב
בכזית הא אי אפשר ללעוס אכילה כולה יחד? אמר רב כהנא, מדובר
ב'גרומיתא זעירתא' שהיא עצם קטן שעל כף הירך שיש בו משהו בשר,
וגיד ועצם משלימו לכזית, ואין אדם לועסו אלא בולעו. ורבי אלעזר
אמר, אפילו חלקו מבחוץ נמי חייב, מחוסר קריבה שנתרחקו זה מזה
מעט, לאו נחשב כמחוסר מעשה.

אמר רבי שמעון בן לקיש, כזית שאמרו,

צירוף בין השניים

צריך שיהא כזית במה שהוא בולע לבד
הנשאר בשיניים. ורבי יוחנן אמר, אף עם בין השיניים. אמר רב פפא,
בשל בין שיניים אפילו רבי יוחנן מודה שלא נחשב להצטרף, שהרי אין
נהנה לא גרונו ולא מעיו ⁶⁴³. ונחלקו שבנדבק בחכו, שגרונו נהנה בו ולא
מעיו. מר סבר הרי נהנה גרונו בכזית, ומר סבר אכילה במעיו בעינן.
אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, אכל חצי זית והקיא וחזר ואכל חצי זית

⁶⁴² עמוד ב'.

⁶⁴³ שאין אדם טועם עד שיהא סמוך לבית הבליעה כדכתיב (איוב יב, יב) 'זחך אוכל יטעם לו'. רש"י.

אחר חייב. משום שהרי נהנה גרונו בכזית בטעם שני חצאי זיתים⁶⁴⁴.

הנאת גרונו או הנאת מיעור

הסתפק רבי אלעזר מרבי אסי, אכל חצי זית והקיאו וחזר ואכלו מהו? ומבררת הגמרא מה הסתפק, אי הסתפק אם לבליעה יש שם עיכול, וממילא אין לאכילה השנייה חיוב, או שלא הוא עיכול? הרי יכל להסתפק בכזית ולחייבו שתי מלקיות? אלא שפשוט שאינו עיכול, והסתפק האם הולכים אחר גרונו ונהנה או אחר מעיו והרי לא נהנו מעיו אלא בחצי זית? תמחה הגמרא הרי יכל לפשוט מדרבי אסי שהולכים אחר גרונו? מבארת הגמרא, שרבי אסי שכח תלמודו, ורבי אלעזר בא להזכירו. וכדי לכבדו אמר לו בשון שאלה: למה לי חצי זית אחר? יברר מה הדין אם אכל לאותו עצמו? שבכך יהיה נשמע שני דברים: 1. שלא הוא עיכול 2. דהרי נהנה גרונו בכזית. ורבי אסי שתק ולא אמר דבר. אמר לו רבי אלעזר, 'מופת הדור' הרי אמרת דבר זה לפני רבי יוחנן: שאפילו בההוא עצמו חייב, והודה לדבריו. ואמר לך 'הרי נהנה גרונו בכזית'?

הדרן עלך פרק 'גיד הנשה'

644 והא דרבי אסי פליגא אדרב דימי ורבין, דאמרי לעיל משמיה דרבי יוחנן 'חלקו מבחור פטור'; והאי נהנה גרונו – משום דהנאת גרונו היינו טעימה, והרי טעם שני חצאי זיתים; ואף על גב דזה אחר זה הוא – לא איכפת לן, הואיל ובכדי אכילת פרס הוא; אבל הנאת מעיים אינה אלא במילוי כרס, ואף על גב דבלע שני חצאי זיתים – לא נתמלא כרסו אלא בחצי זית, שכשבלעו לזה יצא כבר זה. רש"י.

